

BACHELOROPPGAVE

Mobbing i barnehagen – en kvalitativ studie om forebygging av mobbing i barnehagen.

Bullying in the kindergarten – a quality study of prevention of bullying in the kindergarten.

Kandidatnummer: 429

Navn på bachelorprogrammet: BLUBACH

Fakultet/Institutt/program: Lærerutdanning, kultur og idrett

Veileder: Birgitte Ivarhus Sollesnes

Innleveringsdato: 16.06.2020

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. *Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.*

BLUBACH
Kandidatnummer: 429
16.06.2020

Forord

I forbindelse med avsluttende utdanning som barnehagelærer har jeg skrevet denne bacheloroppgaven med temaet mobbing i barnehagen.

Jeg vil rette en stor takk til veilederen min Birgitte Ivarhus Sollesnes som har vært til stor hjelp og støtte under hele prosessen fra metodevalg til oppgaveskriving. Jeg vil takke for god veiledning, verdifulle råd, motivasjonssnakk og tilgjengelighet under hele prosjektperioden, jeg setter utrolig pris på det.

Videre vil jeg takke barnehagelærerne som tok seg tid til å stille til intervju og dele sine erfaringer og tanker med meg, uten dem ville ikke oppgaven blitt til.

Til slutt vil jeg også rette en stor takk til medstudenter som har oppmuntret, motivert og komt med innspill underveis.

Arbeidet med denne oppgaven har både vært utfordrende og lærerikt. Jeg har tilegnet meg mye ny kunnskap som jeg vil ta med meg videre i arbeid med barn.

Høgskulen på Vestlandet, avdeling Bergen

Juni 2020

Sammendrag

Dette forskningsprosjektet har som mål å synliggjøre mobbebegrepet i barnehagen, som etter min mening har behov for mer oppmerksomhet enn det har i dag. Prosjektet tar sikte på å belyse barnehagelæreres tanker og erfaringer om mobbing og hvordan man i barnehagen kan forebygge mobbing. Basert på dette er det utformet følgende problemstilling:

«Hvordan definerer og arbeider barnehagelærere for å forebygge mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?»

For innsamling av data er det blitt benyttet en kvalitativ forskningsmetode ved bruk av intervju. Dette har gitt meg mulighet til å få fatt i ulike barnehagelæreres personlige tanker, meninger og erfaringer om begrepet og hvordan man i barnehagen kan arbeide for å forebygge mobbing. I oppgavens teorigrunnlag presenteres aktuell teori og forskning på mobbebegrepet i barnehagen. Videre trekkes sosial kompetanse, personalets rolle, relasjonsbygging og foreldresamarbeid frem som sentrale områder i forebyggingsarbeidet.

Det kommer fram i intervjuene at deltakerne har flere fellesnevner i sine beskrivelser av mobbing, men om mobbing er utført med hensikt er det ulike meninger rundt. I forhold til forebyggingsarbeidet blir personalets rolle i møte med barn og ansvaret de har som rollemodell sett på som avgjørende. Arbeid med barns sosiale utfordringer i samspill med andre og relasjonsbygging blir sett på som viktig for å fremme positive samspillsrelasjoner og dermed forhindre mobbing. Samarbeid og en god relasjon med foresatte blir sett på som viktig i forhold til å ta opp eventuelle bekymringer eller problemer, og for å fange opp om barnet blir utsatt for mobbing.

Summary

The aim of this study is to bring more attention to bullying in the kindergarten, which in my opinion needs more attention. The project wants to shed light on kindergarten teachers thoughts and experiences about bullying and how to prevent bullying in kindergarten. Based on this, the following research question is formulated:

«How do kindergarten teachers defining and work to prevent bullying among children in age of 3-6 in the kindergarten?»

To answer the research question, qualitative research methodology was used using interviews. This has given me the opportunity to get into the different thoughts, opinions and experiences of three kindergarten teachers and how to prevent bullying in the kindergarten. The theoretical foundation of the study presents current theory and research of bullying in the kindergarten. Furthermore, social competence, the adult role, friendshipbuilding and cooperation are highlighted as important in the prevention work.

The interviews show that the participants have several common denominators in their descriptions of bullying, but if bullying is done intentionally there are different opinions around. In relation to the prevention work, the teachers role in meeting children and the responsibility they have as a role model are seen as crucial. Working with children's social challenges in interaction with other and building friendships is seen as important in promoting positive interactions and for preventing bullying. A good relationship with parents are seen as important in addressing any concerns or problems, and to capture whether the child is being bullied.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
Summary	4
1.0 Innledning	7
1.1 Begrunnelse for valg av problemstilling	7
1.2 Formulering av problemstilling	8
1.3 Oppgavens oppbygning	9
2.0 Teorikapittel	10
2.1 Hvordan kan mobbing i barnehagen forstås?	10
2.2 Hvilke former for mobbing kommer til uttrykk barnehagen?	11
2.3 Forebygging av mobbing	12
2.3.1 Sosial kompetanse	12
2.3.2 Personalets rolle	13
2.3.3 Relasjonsbygging	14
2.3.4 Samarbeid mellom barnehage og hjem	15
2.4 Oppsummering	16
3.0 Metodekapittel	17
3.1 Vitenskapsteoretisk grunnlag	17
3.2 Valg av metode	17
3.2.1 Det kvalitative semistrukturerte forskningsintervjuet	18
3.3 Datainnsamling	18
3.3.1 Utvalg	19
3.3.2 Intervjuguide	19
3.3.3 Gjennomføring av intervjuene	20
3.4 Bearbeiding av data	20

3.5 Forskningsprosjektets troverdighet.....	21
3.6 Ethiske betraktninger	22
3.7 Oppsummering	22
4.0 Funn og drøfting.....	24
4.1 Hvilke oppfatninger har barnehagelærerne av begrepet mobbing?.....	24
4.2 Hvilke oppfatninger har barnehagelærerne av hvorfor mobbing blant 3-6 åringer oppstår?.....	26
4.3 Hvilke former for mobbing observerer barnehagelærerne hos barn i 3-6 års alderen?..	26
4.4 Hvordan arbeider barnehagelærerne for å forebygge mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?.....	27
4.4.1 Sosial kompetanse.....	27
4.4.2 Personalets rolle	29
4.4.3 Relasjonsbygging	30
4.4.4 Samarbeid mellom hjem og barnehage.....	30
5.0 Konklusjon	32
Litteraturliste	33
Vedlegg 1 – Godkjenning fra NSD	36
Vedlegg 2 - Informasjonsskriv	37
Vedlegg 3 – Samtykkeskjema	39
Vedlegg 4 – Intervjuguide.....	40

1.0 Innledning

Mobbing i barnehagen er et tema som engasjerer meg og som jeg ønsker mer kunnskap om. Etter min mening er dette området for lite belyst i utdanningen vår, noe som er uheldig. Lite kunnskap kan føre til at man bagatelliserer temaet og dette kan føre til at man står i fare for å overse situasjoner hvor barn blir utsatt for mobbing. Ut fra dette ser jeg på det som viktig å få mer kunnskap på området, slik at jeg blir i bedre stand til å forebygge og oppdage mobbing.

Mobbing i skolen har lenge vært et kjent fenomen. I barnehagen derimot er mobbebegrepet viet relativt mindre forskning på. Dette kan ha sammenheng med at den internasjonale definisjonen på mobbing tar utgangspunkt i skoleforskning, og det er uenigheter om denne definisjonen kan brukes blant barn i barnehagealder (Idsøe & Roland, 2017, s. 15). Forskning viser derimot at mobbing framkommer i barnehagen. Blant dem viser forskning på barns trivsel og medvirkning i barnehagen i Norge (NTNU, 2012) at 12 % av barna sier at de ofte blir plaget av andre barn når de er i barnehagen (Lund & Helgeland, 2016, s. 9).

Dette forskningsprosjektet tar sikte på mobbebegrepet i barnehagen og hvordan barnehagelærere kan forebygge mobbing. Jeg ønsker å synliggjøre begrepet i barnehagen og på den måten rette søkelyset mot et område som har behov for mer oppmerksomhet enn det har i dag.

1.1 Begrunnelse for valg av problemstilling

I dag vet vi at mobbing kan få store konsekvenser for den som blir utsatt for det. Lund & Helgeland (2016) mener at et større fokus på mobbing og utestengelse i barnehagen kan føre til at færre mobber og blir mobbet. I dag går de fleste barn i førskolealder i barnehage. Det kan dermed tenkes at barnehagen kan være en unik arena for tidlig forebygging av mobbing.

I 2017 ble begrepet «livsmestring» framhevet under barnehagens verdigrunnlag i rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver. Dette viser en større erkjennelse av at mobbing eksisterer i barnehagen, og sier noe om at barnehagen skal ha nulltoleranse for mobbing;

«Barnehagen skal bidra til barns trivsel, glede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må

barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11)

At dette framkommer så tydelig i rammeplanen i dag, viser hvilket stort ansvar barnehagelærere har som profesjonelle yrkesutøvere i forhold til å forebygge, håndtere og stoppe mobbing i barnehagen. Vi ser disse føringene også i andre politiske dokumenter, som i det nye partnerskap mot mobbing utarbeidet av Solberg-regjeringen (2016). Her står det blant annet;

«I omsorg for alle barn må skolen og barnehagen bidra til at barn og unge utvikler sosiale ferdigheter og empati. De må bekjempe krenkelser og forhindre at enkelthendelser utvikler seg til mobbing.» (Regjeringen, 2016)

Med så sterke føringer stilles det dermed høye krav til den kunnskapen barnehagelærere har om mobbing, og ikke minst hvordan de skal forebygge mobbing i barnehagen.

1.2 Formulering av problemstilling

Dette forskningsprosjektet retter fokus mot barnehagelæreres forståelse av mobbing i barnehagen og deres tanker og erfaringer på det forebyggende arbeidet.

Oppgavens problemstilling er;

«Hvordan definerer og arbeider barnehagelærere forebyggende mot mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?»

For å kunne besvare problemstillingen ble det benyttet kvalitativ forskningsmetode gjennom bruk av intervju av barnehagelærere. Ved å henvende meg til barnehagelærere vil jeg få nærhet til feltet og dypere forståelse for mitt interessefelt. I tillegg er det blitt utarbeidet 4 forskningsspørsmål som ønskes svar på for å belyse min problemstilling, som vi også møter igjen i kapittel 4;

- Hvilke oppfatninger har barnehagelærere av begrepet mobbing?
- Hvilke oppfatninger har barnehagelærere av hvorfor mobbing blant 3-6 åringer oppstår?
- Hvilke former for mobbing observerer barnehagelærere blant 3-6 åringer?
- Hvordan arbeider barnehagelærere for å forebygge mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?

1.3 Oppgavens oppbygning

I første kapittel har jeg gitt en presentasjon av tema og bakgrunn for valg av problemstilling, før jeg avslutningsvis presenterte den formulerte problemstillingen.

I kapittel to blir teori som jeg ser som grunnleggende for oppgavens problemstilling lagt fram. Her blir ulike definisjoner av mobbebegrepet presentert, samt hvordan mobbing kommer til uttrykk i barnehagen. I siste del av kapittelet trekkes sosial kompetanse, relasjonsbygging, personalets rolle og samarbeid mellom hjem og barnehage frem som sentrale områder knyttet til det forebyggende arbeidet mot mobbing.

I kapittel tre beskrives forskningsprosjektets metode. Den metodiske tilnærmingen blir presentert i forhold til vitenskapsteoretisk grunnlag. Videre blir prosessen med datainnsamlingen og gjennomføringen av intervjuet beskrevet, og hvordan data ble bearbeidet. Til slutt vil forskningsprosjektets troverdighet bli vurdert og etiske betraktninger tatt høyde for.

I kapittel fire blir empiri presentert og drøftet mot oppgavens teorigrunnlag som ble presentert i kapittel en.

Kapitel fem består av konklusjon.

2.0 Teorikapittel

I dette kapittelet vil jeg presentere det teoretiske grunnlaget for oppgaven. Jeg vil starte med å ta for meg ulike definisjoner av mobbebegrepet. Mobbing kan være et vanskelig begrep å definere i barnehagen derfor har jeg valgt å presentere ulike definisjoner som kan supplere til hverandre for å få en bredere forståelse av hvordan mobbing i barnehagen kan forstås.

Deretter vil jeg komme inn på ulike former for mobbing som kommer til uttrykk i barnehagen. Avslutningsvis i kapittelet vil jeg trekke fram relevant teori i forhold til forebyggingsarbeidet mot mobbing i barnehagen.

2.1 Hvordan kan mobbing i barnehagen forstås?

Opplevelse av mobbing vil alltid være subjektiv (Utdanningsdirektoratet, 2012/2018). Det finnes ulike definisjoner på mobbing. Innledningsvis i oppgaven nevnte jeg at den internasjonale definisjonen på mobbing tar utgangspunkt i skoleforskning. Denne definisjonen kommer fra Dan Olweus (2010) han beskriver mobbing som;

«...intensjonell negativ handling, gjentatt over tid, hvor det er en ubalanse i styrkeforholdet mellom den/de som utøver og den som blir utsatt for handlingen.»
(ref. i Idsøe & Roland, 2017, s. 15)

Ordet «intensjon» blir nevnt som sentralt i denne definisjonen. Mange mener at barn ikke nødvendigvis har en klar intensjon om å undertrykke andre, det er derfor uenigheter om denne definisjonen kan brukes blant barnehagebarn. Idsøe & Roland (2017) påpeker at begrepet mobbing derfor antagelig må forstås på en litt annen måte for barn i barnehagealder enn barn i skolealder. De bruker i stedet begrepet mobbeatferd knyttet til barnehagebarn, og forklarer at barn i barnehagealder ikke i stor nok grad har utviklet prososiale strategier som for eksempel selvregulering og samarbeidsevne, og kan bruke negative handlingsstrategier for å få tilgang til leker eller for å få oppmerksomhet (Idsøe & Roland, 2017, s. 17-18). Det påpekes likevel at selv om barn ikke bevisst peker ut sårbare jevnaldrende, kan de med tiden få en opplevelse av hvilke barn som reagerer mest på negative handlinger. Dette kan føre til at barn begynner å være slemme mot spesifikke andre barn gjentatte ganger (s, 18).

I forskingsrapporten «Hele barnet – hele løpet» har forskerne vært opptatt av å løfte fram barnas stemme, og har brukt barneintervju for å få fram barns tanker omkring hva mobbing er. Flere av barna ga uttrykk for at de forbinder mobbing med det være slem eller å si stygge ting

(Lund et al., 2015, sidetall). Et barn sa blant annet at ”mobbing er som å erte, bare litt slemmere” (s. 28), og et annet barn beskrev mobbing som ”det er å gjøre noe dumt med vilje” (s. 29). Selv om barna ikke definerer utestenging fra lek som mobbing, ser det ut slik de beskriver det at det de frykter mest i barnehagen (Lund, et al., 2017).

I forbindelse med forskningsrapporten har forskerne utarbeidet en ny definisjon på mobbing med hensikt å utvide forståelsen for mobbebegrepet;

«Mobbing av barn i barnehagen er handlinger fra voksne og/eller andre barn som krenker barnets opplevelse av å høre til og være en betydningsfull person for fellesskapet.» (Lund, et al., 2015, s. 45)

Definisjonen utelater ordene «gjentatt» og «over tid» som anvendes i andre etablerte definisjoner av mobbebegrepet herunder Olweus sin definisjon. Dette fordi forskerne mener at tidsaspektet vil være problematisk i forhold til enkeltepisoder som kan være utslagsgivende hvis den sees i sammenheng med andre opplevelser i barnehagehverdagen (Lund, et al., 2015, s. 45). Videre hevder de at mobbing handler om å krenke barns opplevelse av det grunnleggende behov barn for tilhørighet (Lund, et al., 2015, s. 45).

2.2 Hvilke former for mobbing kommer til uttrykk barnehagen?

Mobbing kan komme til uttrykk på mange måter. Operasjonalisering av ulike former for mobbing kan fungere som et hjelpemiddel for å avdekke mobbeatferd (Birkeland, 2016, s. 11). De ulike formene for mobbing deles inn noe forskjellig. En måte å dele inn på er å skille mellom fysisk, verbal og relasjonell mobbing (Idsøe & Roland, 2017). Fysisk mobbing kan for eksempel være å slå eller dytte, eller rive leker ut av hendene på en annen. Verbal mobbing kan være å fornærme eller komme med trusler. Relasjonell mobbing kan være å utestenge eller bestemme over andre.

Funn fra forskningsprosjektet «Hele barnet – hele løpet» viser at det foreldre og barn relaterer mobbing i barnehagen med er å utelate noen fra lek (Lund, et al., 2015, s. 23). Forskerne fra prosjektet har som nevnt vært opptatt av å løfte fram barnas stemme, i tillegg til barneintervjuer har forskerne brukt observasjon som metode for innsamling av data.

Observasjonene gav tydelig eksempler på mobbing hvor barn ble ekskludert fra lek, andre gav

indikasjoner på hierarki i barnegrupper som blant annet kom til syne når barna skulle gå på rekke på tur (Lund, et al., 2015, s. 31).

I det forebyggende arbeidet mot mobbing vil det være sentralt å vite forskjell på mobbing, erting og konflikt (Høiby & Trolle, 2012) og (Idsøe & Roland, 2017). Mens mobbing ikke bidrar til positiv sosial utvikling, betraktes konflikter og konfliktløsning som en viktig og nødvendig del av sosialiseringprosessen (Idsøe & Roland, 2017, s. 20). Det er derfor viktig å kunne skille mellom disse, fordi hvis personalet er opptatt av at barn alltid skal løse problemene sine selv, kan det resultere i at mobbesituasjoner blir oversett og barn som utøver mobbing og barn som blir utsatt for mobbing får ikke den hjelpen de trenger (Idsøe & Roland, 2017, s. 20).

Høiby & Trolle (2012) skriver at erting ikke er like ondskapsfullt og vedvarende som mobbing, men at erting likevel kan være sjenerende og kan være en begynnelse til mobbing. Det kan være vanskelig for barn å skille mellom lek og alvor. Personalet i barnehagen må derfor tydelig vise barna at man ikke tolererer erting som gjør at andre blir lei seg. (Høiby & Trolle, 2012, s. 20).

2.3 Forebygging av mobbing

2.3.1 Sosial kompetanse

Barn trenger å lære en rekke sosiale ferdigheter for å utvikle positive vennerelasjoner og forebygge mobbeatferd (Idsøe & Roland, 2017, s. 58). Noen barn mangler tilstrekkelig kompetanse om hvordan man inngår i positive relasjoner med jevnaldrende, dette kan føre til at barnet begynner å eksperimentere med mobbing (Idsøe & Roland, 2014, s. 36). Videre framhever de at vi må se på mobbing som et relasjonsproblem, og på den måten kan vi enes om at mobbing krever relasjonelle løsninger som for eksempel å lære barna empati.

Lamer (2014) forklarer at sosial kompetanse handler om å mestre samspill med andre. Videre forklarer hun at det også innebærer ferdigheter som å tolke og forstå ulike situasjoner og hvilke ferdigheter som er passende (Lamer, 2014, s. 9). Utdanningsdirektoratet (2018) skriver utfyllende om innholdet i den sosiale kompetansen gjennom fem ferdigheter; selvfølelse, empati, selvhverdelse, selvkontroll og prososial atferd. Utvikling av sosial kompetanse handler blant annet om å ha en positiv holdning til seg selv, sette seg inn i andres ståsted, vise

medfølelse, kunne hevde seg selv og egne meninger på en god måte, inngå kompromisser, oppmuntre andre, og hjelpe til og dele med andre (Utdanningsdirektoratet, 2018, s. 13).

Sosial kompetanse utvikles i sosiale samspill og i barnehagen har barna en unik mulighet til å øve på sosiale ferdigheter med jevnaldrende. Idsøe & Roland (2017) framhever lek som den viktigste læringsarena for barn, spesielt i forhold utvikling av sosial kompetanse. I lek får barna blant annet øvd seg på å samarbeide, ta ordet og si sin mening på en god måte og samtidig la andre få komme til ordet, inngå kompromisser, forhandle og løse problemer, for å nevne noe. For noen barn blir det uoversiktlig og overveldende i lek med mange barn. Lekegrupper med mindre personer kan gjøre det lettere å forstå sammenhengen i leken og følge et leketema (Utdanningsdirektoratet, 2018). Med mindre lekegrupper kan den voksne observere samspillet mellom barna, og støtte opp om barns sosiale læring ved å delta i lek som en støttespiller for dem som kanskje ikke klarer å være med på andres lek av ulike grunner (Idsøe & Roland, 2017, s. 59).

2.3.2 Personalets rolle

Rammeplanen (2017) poengterer personalet sitt ansvar for å forebygge mobbing med bruk av ordet «skal» i forbindelse med «forebygge krenkelser og mobbing». Idsøe & Roland (2017) mener at det er viktig å forebygge utviklingen av alle former for negative handlinger slik at det ikke utvikler seg til et uheldig mønster som resulterer i mobbing over tid. Dette samsvarer med det Høiby & Trolle (2012) skriver om at personalet tydelig må vise barna at erting som gjør andre lei seg ikke er tolerert. Videre skriver Idsøe & Roland (2017) at det viktigste steget for personalet i forebygging av mobbing å snakke med barna om mobbing. Et viktig poeng er at barn som forstår hva mobbing er og hvor vondt det gjør, vil være i bedre stand til å oppdage mobbing dersom de er involvert eller vitne til det, og respondere på en passende måte og til å be om hjelp (Idsøe & Roland, 2017, s. 49).

Måten de voksne svarer og bekrefter barnet på, er avgjørende for hvordan barnet opplever seg selv (Utdanningsdirektoratet, 2012/2018, s. 5). Personalet i barnehagen er rollemodeller for barna. Barn legger merke til mye, personalet må derfor være bevisst på hva de sier og hvordan de snakker til hverandre, til foresatte og andre barn. Ingen rollemodeller snakker nedlatende til eller om andre (Utdanningsdirektoratet, 2018).

Lund (2014) framhever viktigheten av at barn møter varme og tydelige voksne i barnehagen. Den varme og tydelige voksne møter barna med anerkjennelse, respekt og omsorg. Samtidig som han eller hun setter grenser og griper inn overfor negativ atferd på en respektfull og varm måte for alle involverte parter (Lund, 2014, s. 114-127). Trivselsveilederen «barns trivsel – voksnes ansvar» poengterer det samme; barn som har gjort noe uakseptabelt skal oppleve å bli møtt med respekt og varme samtidig som de voksne skal tydelig vise at handlingen ikke er akseptabel (Utdanningsdirektoratet, 2018). En viktig del av å være en tydelig voksen er å si tydelig «ja» til det vi ønsker mer av, og tydelig «nei» til handlinger som ikke er tolerert (Lund, 2014). De voksne kan være bestemte overfor barn som skal stoppes i en uønsket handling uten at det gjøres med en sint og nedlatende stemme ved å bruke «jeg-budskap» (Høiby & Trolle, 2012). Jeg-budskapet er bra fordi det plasserer ansvaret for å endre seg hos barnet selv og hjelper barna til å ta ansvar for egne handlinger (Høiby & Trolle, 2012 s, 49).

De voksne må formidle at det er lov å være sint, men det er ikke lov å slå (Drugli & Lekhal, 2017). Det å lære å håndtere negative følelser på akseptable måter er nødvendig både for å fungere i samspill og får å kunne takle frustrasjoner og motgang i livet uten å bli overveldet av egne følelser (Drugli & Lekhal, 2017, s. 124). I barnehagen må barna få erfare at alle følelser er tillatt, men all atferd er ikke akseptabel. Ved at de voksne lærer barna om følelser og følelsesuttrykk og viser måter barna kan gjøre istedenfor å ty til uakseptabel atferd mot en annen, lærer barna å formidle hva de føler inni seg og til å håndtere negative følelser på en akseptabel måte. De vil også lære at andre kan ha andre følelser enn dem selv, noe som danner grunnlaget for å utvise empati med andre mennesker (Drugli & Lekhal, 2017, s. 123).

2.3.3 Relasjonsbygging

Lund & Helgeland (2016) påpeker at det alltid er de voksne som har ansvar for relasjonene i barnehagen. Personalet har dermed et stort ansvar for at barn skal oppleve vennskap og fellesskap og kjenne tilhørighet til gruppen. Tholin (2013) skriver om begrepet omsorgsfellesskap og relaterer dette med det verdifulle samværet i barnehagen hvor omsorg kommer tydelig fram. Gjennom felles opplevelser kan personalet fremheve væremåter og kommunikasjonsmåter som understreker omsorgsverdier og hvordan barnehagen skal ha det sammen og være mot hverandre. (Tholin, 2013, s. 151). Hun henviser til metoder som for eksempel «ukens barn» som flere barnehager tar i bruk, hvor hensikten er at barnegruppen skal legge merke til og bli vant til å sette ord på positive sider hos hverandre. (s, 151). Dette

BLUBACH

Kandidatnummer: 429

16.06.2020

kan være med å fremme barnas selvfølelse og selvbylde, og samtidig er det med på å løfte fram positive sider og forskjelligheter blant mennesker.

Høiby & Trolle (2012) påpeker at en som personal og rollemodell for barna må man hele tiden arbeide med seg selv og relasjonene til hvert enkelt barn. Hvis et spesifikt barn kjennes vanskelig å like, er det viktig å bruke mer tid sammen med dette barnet for å bli bedre kjent med det og få fram barnets positive kvaliteter. Når den voksne tydelig viser aksept for alle barn, vil denne aksepten og anerkjennelsen bre seg i hele barnegruppen. (Høiby & Trolle, 2012, s. 51).

2.3.4 Samarbeid mellom barnehage og hjem

Samarbeidet mellom barnehage og hjem står som sentralt i barnehagelovens §1 forskrift:

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

Rammeplanen (2017) følger opp dette og poengterer at barnehagen har ansvaret med å legge til rette for foreldresamarbeidet og god dialog med foreldre. Daglig kontakt og uformelle samtaler om barnet og det som foregår i barnehagen viser at personalet ser og er opptatt av deres barn, dette kan bidra til å øke de foresattes tillitt til personalet og barnehagen. Gode relasjoner mellom foreldre og de ansatte gjør det enklere og tryggere å ta opp bekymringer eller problemer (Utdanningsdirektoratet, 2018). Personalet i barnehagen og foresatte møter barnet på hver sin arena, og innehar dermed ulik kunnskap om barnet (Utdanningsdirektoratet, 2018). Det kan dermed tenkes at et godt samarbeid mellom barnehagen og hjemmet vil være fundamentalt for å få et helhetlig bilde av barnets trivsel og utvikling, og kan på så måte være viktig for å fange opp om barnet blir utsatt for mobbing.

Idsøe & Roland (2017) mener at mobbing skaper et klima av frykt, ufølsomhet og manglende respekt for alle involverte. Foreldre er naturlig mest opptatt av sitt eget barn, men ettersom hele miljøet blir påvirket av mobbing poengterer Høiby & Trolle (2012) at det er viktig at foreldrene blir informert om hvordan erting og mobbing skader alle barna i barnehagen. Videre vil en felles forståelse blant personalet i barnehagen og de foresatte av begreper og mekanismer vil øke det forebyggende aspektet (Idsøe & Roland, 2017). Personalet i

barnehagen må derfor formidle hvordan de arbeider med forebygging av mobbing og hva som gjøres dersom mobbing skulle oppstå.

2.4 Oppsummering

I dette kapittelet har jeg tatt for meg ulike definisjoner av begrepet mobbing i den hensikt å utvide forståelsen av mobbing i barnehagen. Ordet «hensikt» skaper debatt hvorvidt den internasjonale definisjonen på mobbing kan brukes i barnehagen, mobbing i barnehagen må derfor antagelig forstås på en annen måte. Begrepet mobbeatferd blir presentert av Idsøe & Roland som en måte å forstå måten barn utfører negative handlinger mot andre barn på og ser på dette som en begynnelse til mobbing. En annen måte å forstå mobbing i barnehagen på er rettet mot barns opplevelse av å bli krenket og behovet for tilhørighet (Lund, et al., 2015). Utvikling av sosial kompetanse er viktig i det forebyggende arbeidet fordi dette er ferdigheter som barn trenger for å inngå i positive relasjoner med andre barn. Det hevdes at barn som mangler tilstrekkelig kompetanse for å inngå i positive relasjoner kan begynne å eksperimentere med mobbing. Personalet har ansvaret for relasjonene mellom barna og for å håndtere mobbing, og har derfor stor betydning i det forebyggende arbeidet mot mobbing. Personalet opptrer som rollemodeller for barna og i dette illegges det er stort ansvar for måten personalet opptrer på og kommuniserer med og om barn og voksne. Gjennom å legge til rette for et omsorgsfelleskap som fremmer positive sider ved hver enkelt og viser aksept for forskjelligheter, kan personalet fremme positive relasjoner og tilhørighetsfølelse blant medlemmene. For å forebygge mobbing er det viktig med samarbeid og en god dialog med de foresatte. Personalet og foreldre møter barnet på ulike arenaer og innehar dermed ulik kunnskap om barnets trivsel og utvikling, det kan dermed tenkes at en god dialog med de foresatte vil være viktig for å fange opp om barnet blir utsatt for mobbing.

3.0 Metodekapittel

Å velge en metode handler om å finne en måte å hente ut informasjon fra praksisfeltet man ønsker å undersøke. Det dreier seg om å samle inn informasjon, og analysere og tolke data. (Bergsland & Jæger, 2014, s. 66). I dette kapittelet vil det bli gjort rede for valg- og gjennomføring av metode, samt vurdering av forskningsprosjektets kvalitetskriterier og etiske betraktninger. Dette forskningsprosjektet har en kvalitativ tilnærming, hvor tre barnehagelærere, ansatt i ulike barnehager er intervjuet. Målet for forskningsprosjektet er å få frem barnehagelærernes egne perspektiver på mobbing, og deres synspunkter på hva det innebærer å forebygge mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen.

Kapittelet innledes med presentasjon av forskningsprosjektets vitenskapsteoretiske grunnlag, som inneholder en fenomenologisk tilnærming. Videre blir det gjort rede for valg av metode. Deretter beskrives gjennomføring av datainnsamlingen og analyse. Avslutningsvis vurderes forskningsprosjektets kvalitetskriterier og etiske betraktninger.

3.1 Vitenskapsteoretisk grunnlag

For å få frem pedagogenes tanker og erfaringer omkring mobbebegrepet og forebygging av mobbing i barnehagen, er det brukt en fenomenologisk tilnæringsmåte. I kvalitativ forskning er fenomenologi et begrep som handler om å forstå sosiale fenomener og tar utgangspunkt i den subjektive opplevelsen (Kvale & Brinkmann, 2015). «I følge Merleau-Ponty dreier deg seg om å beskrive det gitte så presist og fullstendig som mulig – å beskrive snarere enn å forklare og analysere.» (ref. i Kvale & Brinkmann, 2015, s. 45). Dette forskningsprosjektet ønsker å få fram barnehagelærernes egne oppfatning og forståelse av begrepet mobbing og hvordan personalet kan forebygge mobbing sett ifra intervjupersonenes livsverden. En fenomenologisk tilnærming er dermed naturlig.

3.2 Valg av metode

Tema og problemstilling er utgangspunktet for valget av forskningsmetoden. Problemstillingen til denne oppgaven har fokus på hva barnehagelærere legger i begrepet mobbing og hvordan mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen kan forebygges.

Bergland & Jæger (2014) sier det i hovedsak er to tilnærminger til metode; den kvalitative og den kvantitative. En kvalitativ metode er en forskningsmetode som har fokus på å oppnå forståelse for et sosialt fenomen ved å henvende seg direkte til det feltet man ønsker å undersøke og menneskene der. En kvantitativ metode er en forskningsmetode som befatter seg med tall og det som er målbart. (Bergsland & Jæger, 2014, s- 67-68).

For å få større kunnskap om hva mobbing i barnehagen kan være og hvordan man kan arbeide forebyggende mot mobbing, vil den kvalitative tilnærmingen gi meg dypere forståelse ved henvende meg direkte til menneskene som jobber i feltet, nemlig barnehagelærere. Teori og forskning alene vil ikke kunne gi meg svar på mitt interessefelt, og som problemstillingen min også presiserer; «Hvordan definerer og arbeider barnehagelærere forebyggende mot mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?» En kvalitativ forskningsmetode i form av intervju gir meg mulighet til å få en dypere forståelse for mitt interessefelt.

3.2.1 Det kvalitative semistrukturerte forskningsintervjuet

Kvale & Brinkmann (2015) forklarer at formålet med det kvalitative forskningsintervjuet er å forstå sider ved intervjupersonens dagligliv, fra hans eller hennes eget perspektiv. Denne formen for intervju søker å innhente beskrivelser fra intervjupersonens livsverden og særlig fortolkninger av meningen med fenomenet som blir beskrevet (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 46). Dette stemmer overens med min tanke om valget av intervju som metode: få innblikk i hvilken forståelse barnehagelærere har av mobbing i barnehagen og hvordan de tenker at de kan arbeide forebyggende mot dette. Videre skriver Kvale & Brinkmann (2015) at en semistrukturert kvalitativt forskningsintervju verken en åpen samtale eller en lukket spørreskjemasamtale. Den utføres i overensstemmelse med en intervjuguide som inneholder en oversikt over emner og kan inneholde forslag til spørsmål (s. 46).

3.3 Datainnsamling

I denne delen av kapittelet beskrives gjennomføringen av datainnsamlingen fra prosessen med å finne intervjupersonene, utforming av intervjuguide til gjennomføring av intervjuene.

3.3.1 Utvalg

I prosessen med å finne informanter til oppgaven, gjorde jeg hva Dalland (2017) kaller et strategisk utvalg av intervjupersoner, som vil si at man søker personer man antar har spesiell kunnskap om det man vil skrive om (Dalland, 2017, s. 74). Det ble da viktig for meg at de jeg skulle intervjuer både hadde daglig kontakt med barn i 3-6års alderen og at de hadde barnehagefaglig kompetanse. For å finne deltagere som oppfylte disse kriteriene, ble det sendt ut forespørsel via e-post til styrere i barnehager i kommunen. Forespørselen inneholdt et informasjonsskriv (se vedlegg 2) om prosjektet hvor det også sto hva deltagelse ville innebære for deltageren, samt en forespørsel om det var en barnehagelærer som arbeidet på «storbarns-avdeling» som kunne tenke seg å stille til intervju. Grunnet COVID-19 situasjonen og føringer fra myndighetene knyttet til pandemien, møtte jeg på utfordringer. Den ene utfordringen var knyttet til at jeg ikke fikk svar ifra barnehagene jeg hadde sendt mail til, den andre utfordringen var knyttet til gjennomføringen av intervjuene. Jeg løste problemene ved å gå bredere ut i forespørsel av intervjupersoner. Jeg skrev et innlegg på en lukket side på sosiale medier for ansatte i barnehager, hvor jeg informerte om tema for forskningsprosjektet og spurte etter informanter med følgende kriterier:

1. At informanten var utdannet barnehagelærer
2. At informanten jobbet på avdeling med barn i 3-6 års alderen

Til de barnehagelærerne som ønsket å stille til intervju, ble det sendt ut informasjonsskriv, samtykkeskjema (se vedlegg 3) og intervjuguide (se vedlegg 4) slik at de fikk satt seg inn i temaene jeg ønsket svar på. Ettersom det ikke var mulig å gjennomføre intervjuene på arbeidsplassen til intervjupersonene, ble intervjuene gjennomført via telefon.

Utvalget består av tre barnehagelærere ansatt i ulike barnehager i ulike kommuner. To av deltakerne arbeider som pedagogisk leder på sin avdeling, og en har en barnehagelærerstilling.

3.3.2 Intervjuguide

I forkant av intervjuene ble det utarbeidet en semistrukturert intervjuguide (se vedlegg). Det at et intervju er semistrukturert, vil si at guiden inneholder en oversikt over emner som skal dekkes og forslag til spørsmål. (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 162).

Intervjuguiden ble strukturert etter fem tema som tar utgangspunkt i å belyse problemstillingen. Intervjuet startet med en kort introduksjon av meg selv samt prosjektets formål. Deretter gjennomgang av intervjupersonens rettigheter og signering av samtykkeskjema. Etter signering av samtykkeskjema kom innledende spørsmål i forhold til intervjupersonens yrkeserfaring og informasjon om barnehagen Videre ble spørsmålene vinklet mot intervjupersonens forståelse av begrepet mobbing, ulike former for mobbing, avdekking av mobbing og forebyggingsarbeid. Intervjurunden ble avsluttet med spørsmål som gav intervjupersonen mulighet til å utdype eller tilføye noe, samt gi tilbakemelding på hvordan intervjuet opplevdes. Denne tilbakemeldingen gav meg mulighet til å kunne endre på spørsmål og/eller utførelse til neste intervju.

3.3.3 Gjennomføring av intervjuene

Grunnet COVID-19 ble intervjuene gjennomført via telefon. To av intervjupersonene gav sitt samtykke muntlig på lydopptak, den tredje sendte skriftlig samtykke via mail. Intervjuene hadde ulik varighet, ut fra hvor mye som ble sagt, og varte fra 17 minutter til 25 minutter. Intervjuene ble tatt opp på båndopptaker slik at det ble lettere å konsentrere seg om hva informanten sa, noe som er spesielt viktig når samtalen går via telefon. I tillegg ville dette være en hjelp i det senere analysearbeidet, og er med på å sørge for at intervjuet i størst mulig grad blir gjengitt korrekt. Jeg foretok likevel noen korte notater i intervjuene, hovedsakelig når intervjupersonen kom med spontane innspill eller når intervjupersonen kom inn på tema som sto lengre ned i intervjuguiden.

3.4 Bearbeiding av data

En vanlig måte å bearbeide et intervju på, er å skrive ned ord for ord det som er sagt. Denne prosessen kalles transkribering. (Dalland, 2017, s. 88). Kvale & Brinkmann (2015) forklarer at transkripsjoner er svekkende, dekontekstualiserte gjengivelser av direkte intervjusamtaler. Når det muntlige intervjuet blir transkribert om til tekst mister vi noe. Ettersom intervjuene foregikk over telefon, mistet jeg intervjupersonenes kroppsspråk, mimikk og kroppsholdning, som kan være av betydning. Det ble derfor lagt vekt på å skrive ned en mest mulig korrekt gjengivelse av det intervjupersonen sa, ved å skrive ned ord for ord det som ble sagt, inkludert ord som «ehm» og «hmm» kan indikere på at intervjupersonen er usikker eller må reflektere

over det hun skal si. Etter transkripsjoner av intervjuene, satt jeg opp et skjema med forskningsspørsmålene jeg på forhånd hadde laget for å få svar på problemstillingen min, og sorterte besvarelsene, for å få en struktur og oversikt. I dette skjemaet ble det både lagt inn intervjupersonenes direkte besvarelse samt en forenkling av informasjonen for å gjøre det mer oversiktlig dersom det var punkter som gikk igjen i de andre intervjuene.

3.5 Forskningsprosjektets troverdighet

Ingen metode er feilfri, og det er viktig å være kritisk og reflektere over egen metode og egne innsamlingsstrategier. Dalland (2017) poengterer at man alltid sitter på en førforståelse, og at det er viktig å være bevisst sin førforståelse slik at det vil være lettere å skille den fra den nye forståelsen man etter hvert får.

Begrepene validitet og reliabilitet brukes gjerne for å vurdere kvaliteten på datamaterialet som er samlet inn og måten de ble samlet inn på (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Validitet dreier seg om oppgavens relevans og hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke. Reliabilitet handler om oppgavens pålitelighet, og omfatter hvorvidt et resultat kan reproduseres av andre forskere ved en senere anledning og om intervjupersonene ville endret svar i et intervju med en annen forsker. (Kvale & Brinkmann, 2015). Det vil her være viktig å presisere at min innsamlingsmetode er basert på intervju, som er en mellommenneskelig prosess. I et intervju ligger det mulige feilkilder i kommunikasjonsprosessen (Dalland, 2017). Dette handler for eksempel om måten spørsmålene kan tolkes av intervjupersonen og måten intervjueren forstår svaret. Det ble derfor viktig for meg at kommunikasjonen skulle være så tydelig som mulig og at spørsmålene jeg stilte skulle være minst mulig ledende. Samtalen ble tatt opp på båndopptaker som gav meg mulighet til å konsentrere meg fullt og helt om hva intervjupersonen sa som igjen gav meg mulighet til å komme med oppfølgingsspørsmål dersom noe var uklart. Når man tar opp samtaler er det viktig at lyden er god nok, båndopptakeren ble derfor testet både før intervjuet, og i begynnelsen av intervjuene for å sikre optimal lyd. Det er vesentlig å presisere at ens førforståelse, personlighet, kunnskaper og holdninger er med på å påvirke ens oppfatning av tolkning av data (Dalland, 2017). Vi skal derfor ikke se bort ifra at en annen forsker, selv med samme spørsmål og framgangsmåte, kunne kommet til en annen forståelse enn meg. I min oppgave ser jeg likevel relevans i forhold til å strategisk utvalg av intervjupersoner, kritisk i utvelgelsen av litteratur, bevisst min egen førforståelse, samt i prosessen med å utarbeide intervjuguiden.

3.6 Ethiske betraktninger

Personene som sier seg villig til å delta i intervjuer har noen lovfestede rettigheter som man må ta hensyn til;

«Forskningen må skje i samsvar med grunnleggende personvern hensyn, som personlig integritet, privatlivets fred og ansvarlig behandling av personopplysninger.

Personvernet har imidlertid også en bredere forskningsetisk ramme, og forskeren må utvise særlig aktsomhet og ansvarlighet.» (NESH, 2016, s. 12)

Forskeren skal gi forskningsdeltakerne tilstrekkelig informasjon om forskningsprosjektets formål, hvem som får tilgang til informasjonen, hvordan resultatene blir framstilt og hva det innebærer for deltakeren å delta (NESH, 2016). Intervjupersonene som sa seg villig til å delta, fikk sendt et informasjonsskriv og et samtykkeskjema. Her ble formålet med forskningsprosjektet dypere presentert, samt informasjon om hvilke rettigheter deltageren har samt at deltakeren når som helst kunne trekke seg og at opplysningene da ville bli slettet. Dette er sentralt for at deltakeren kan gi et informert, frivillig samtykke i å delta. I informasjonsskrivet ble det også informert om at alle svarene ville bli anonymisert og at lydopptaket kom til å bli slettet etter at oppgaven er vurdert samt estimert tidspunkt. For å sikre deltakernes anonymitet har brukt en separert båndopptaker slik at lyd og det skriftlige materialet alltid har vært atskilt, den eneste som har hatt tilgang til båndopptakeren er meg selv. I tillegg har jeg gitt intervjupersonene fiktive navn både i transkripsjonene og i oppgaveteksten.

3.7 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg tatt for meg valg av metode som er basert på en fenomenologisk tilnærming. Ved å bruke et kvalitativt semistrukturert forskningsintervju har jeg fått mulighet til å få fatt i tre ulike barnehagelæreres personlige tanker, opplevelser og erfaringer knyttet til oppgavens problemstilling; «Hvordan definerer og arbeider barnehagelærere forebyggende mot mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?». Videre har jeg tatt for meg forskningsprosjektets troverdighet ved å vurdere oppgavens validitet og reliabilitet. Ingen metoder er feilfrie og min førforståelse, personlighet, kunnskaper og holdninger vil ha innvirkning både når det gjelder valg, tolkninger og bearbeiding av data. Det er derfor viktig å være kritisk og reflektere over egen førforståelse, valg og tolkninger gjennom hele prosessen.

BLUBACH

Kandidatnummer: 429

16.06.2020

Alle forskningsprosjekt har etiske betraktninger som skal tas hensyn til. For at deltakeren skal kunne gi et informert, og frivillig samtykke, er det sentralt at deltakeren på forhånd blir informert om prosjektets formål, hvem som får tilgang til informasjonen, hvordan resultatene blir framstilt og hva det innebærer å delta. I dette inngår å informere om deltakerens rettigheter, herunder rett til personvern og rett til å trekke seg fra prosjektet når han eller hun ønsker.

4.0 Funn og drøfting

Gjennom prosjektet har mitt mål vært å undersøke: «Hvordan definerer og arbeider barnehagelærere forebyggende mot mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?». I dette kapitlet vil jeg presentere empiri og drøfte dette opp mot oppgavens teorigrunnlag som ble presentert i kapittel to. For å gjøre kapitlet mer oversiktlig har jeg valgt å dele kapitlet etter underoverskrifter som vil være forskningsspørsmålene som ble presentert i kapittel en;

- Hvilke oppfatninger har barnehagelærere av begrepet mobbing?
- Hvilke oppfatninger har barnehagelærere av hvorfor mobbing blant 3-6 åringer oppstår?
- Hvilke former for mobbing observerer barnehagelærere blant 3-6 åringer?
- Hvordan arbeider barnehagelærere for å forebygge mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?

For å bevare anonymiteten har jeg gitt intervjupersonene de fiktive navnene «Sara», «Josefine» og «Kari».

4.1 Hvilke oppfatninger har barnehagelærerne av begrepet mobbing?

Da intervjupersonene skulle definere begrepet mobbing var det noe ulike svar. Det var dog enighet blant de tre at hvis det skulle kalles for mobbing måtte det være negative handlinger som gjentas over tid mot et eller flere barn. Dette er i tråd med Olweus (2010) sin definisjon på mobbing som ble presentert tidligere i oppgaven. En sentral del i Olweus (2010) sin definisjon er ordet «hensikt» i den betydning at mobberen har som intensjon å gjøre andre vondt. I forhold til dette har intervjupersonene noe ulike synspunkter. Josefine vektlegger ordet «hensikt» i sin beskrivelse av mobbing, hun forklarer det slik:

«Det er stor forskjell på mobbing og erting fordi at mobbing da er det jo som hensikt å skade noen og gjøre noe vondt mot noen.»

Hun er den eneste av intervjupersonene som er kritisk til at mobbebegrepet kan brukes i barnehagen, nettopp på grunn av ordet «hensikt». Videre fortalte hun at det gjerne er mobbeatferd man snakker om i barnehagesammenheng og ser på det som en begynnelse til mobbing. Dette samsvarer med Idsøe & Roland (2017) sitt syn på mobbing i barnehagen. Kari nevner ikke hensikt eller intensjon i sin beskrivelse av mobbing i barnehagen, men i spørsmålet om hun har observert eller vært vitne til mobbesituasjoner i barnehagen hevder

BLUBACH

Kandidatnummer: 429

16.06.2020

hun at bevisste handlinger kommer når barn er i 4-5 års alderen. Videre forklarer Kari at mobbing stort sett skjer i gruppesituasjoner;

«Jeg opplever at det sjeldent er et barn som mobber alene, men det er gjerne en som styrer og får andre med seg på å være stygg mot noen andre.»

Dette kan ses i tråd med det Olweus sier om at det foreligger en ubalanse i styrkeforholdet, ved at hun framhever at det gjerne er en som styrer som tyder på at han eller hun som mobber besitter på en form for makt.

Sara vektlegger ikke ordet «hensikt» i sin oppfatning av mobbing i barnehagen. I likhet med Olweus beskriver Sara mobbing som «negative handlinger mot en person eller personer som gjentas over tid.» Sara er derimot alene om å ta opp det subjektive aspektet ved mobbing;

«Det er jo hvert barn sine grenser som er viktig for når uskyldig erting går over til å bli krenking eller mobbing.»

Dette viser et viktig element ved mobbing, som særlig kommer fram i Lund et al (2015) sin beskrivelse av mobbing i barnehagen hvor de hevder at en enkeltepisode kan være utslagsgivende dersom den ses i sammenheng med andre opplevelser i barnehagehverdagen. Det er viktig å påpeke at opplevelse av mobbing vil uansett være subjektiv, uavhengig av om det er en enkeltepisode eller om det er flere episoder.

I likhet med Josefine trekker Sara fram at det er en forskjell på erting og mobbing. Sara går mer dypere i forskjellene, og hun mener i likhet med Høiby & Trolle (2012) at erting kan utvikle seg til mobbing:

«Det er en forskjell på erting og mobbing. Med erting så er det mer likeverdige parter, og det er litt mer for moro-skyld som for eksempel kallenavn eller drive ap med hverandre, men erting kan også utvikle seg til mobbing.»

Jeg vil her trekke fram det Idsøe & Roland (2017) skriver om at det er viktig at personalet forebygger utviklingen av alle former for negative handlinger slik at det ikke utvikler seg til et uheldig mønster som resulterer i mobbing over tid.

4.2 Hvilke oppfatninger har barnehagelærerne av hvorfor mobbing blant 3-6 åringer oppstår?

Da intervjupersonene svarte på dette spørsmålet, kom det fram at mangel på sosial kompetanse er en viktig årsak til at mobbing oppstår.

Både Kari og Sara mener at noe som går igjen hos barn som mobber, er at de virker usikre på seg selv og har behov for å hevde seg selv. Dette kan underbygges med Idsøe & Roland (2017) som hevder at barn som mangler tilstrekkelig kompetanse som trengs for å inngå i positive relasjoner med andre barn kan begynne å eksperimentere med mobbing.

Josefine mener at mobbing blant 3-6 åringer først og fremst skyldes av at de ikke vet konsekvensene av det de gjør;

«De vet jo ikke hvor vondt det gjør, hvor mye skade det kan gjøre på et barn.»

Hun deler de samme meningene med Idsøe & Roland (2017) om at barn i barnehagealder ikke nødvendigvis har en intensjon om å gjøre andre vondt. Som Idsøe & Roland påpeker så kan barn ta i bruk negative handlingsstrategier for å oppnå noe, for eksempel tilgang til leker eller oppmerksomhet, men det vil ikke si at det mener å såre den andre. Videre presiserer hun at det er noe som de voksne må ta tak i.

Kari vektlegger de voksnes påvirkningskraft på barn. I likhet med utdanningsdirektoratet (2018) poengterer hun at voksne må være bevisst på hva de sier og hvordan de snakker til hverandre og andre på;

«Jeg tror også at barn blir påvirket av hvordan de hører foreldre og andre rundt seg snakker om andre folk. Der det er mye negativt og kjefting tror jeg det er større sjanse for at barnet kan bli negativ til andre og finne feil hos andre.»

4.3 Hvilke former for mobbing observerer barnehagelærerne hos barn i 3-6 års alderen?

Utestenging fra lek er noe alle intervjupersonene har observert i barnehagen. Å utestenge et barn eller flere barn fra lek, er det foreldre og barn som har deltatt i forskningsprosjektet «hele barnet – hele løpet» også assosierer mobbing i barnehagen med (Lund et al., 2015). Barn kan ta i bruk ulike strategier for å stenge barn ut fra lek, og en av strategiene som alle

intervjupersonene nevner er å tildele barn som en ikke ønsker å ha med i leken en upopulær rolle. På denne måten får barnet på en måte bli med i leken men samtidig ikke, i hvert fall ikke som en fullverdig deltaker. Josefine forteller om en situasjon hun har opplevd i barnehagen;

«Jeg kan fortelle en historie om et barn som måtte være hund i leken, også sier et barn av de andre barna som er både eldre og kanskje mer populær som lekekamerat i gruppen, også sier han «du kan få lov å være hund men jeg er allergisk mot hund så du må stå der» også måtte han stå helt i andre enden av lekeplassen.»

Men det er ikke bare i lek at barn kan bli utestengt. Kari forteller at barn som mobber tar i bruk ulike strategier for å unngå barnet, som å la være å svare når barnet spør om noe, eller å si dumme ting om barnet og få med seg andre til å skyve det barnet vekk fra fellesskapet. Josefine forteller at utestenging kan komme til syne for eksempel under måltid hvor det er et barn andre ikke vil sitte ved siden av, eller på tur hvor andre barn ikke vil holde et spesielt barn i hånden. Lignende funn fra observasjoner gjort i forskningsprosjektet «Hele barnet – hele løpet» (Lund et al., 2015) som indikerer på at det finnes hierarki i barnegrupper som blant annet kom til syne når barna skulle gå på rekke på tur.

4.4 Hvordan arbeider barnehagelærerne for å forebygge mobbing blant 3-6 åringene i barnehagen?

Da informantene fortalte om deres arbeid mot forebygging av mobbing var det mange temaer som gikk igjen. For å gjøre denne delen av oppgaven mer oversiktlig, har jeg valgt å dele temaene inn i underoverskriftene; Sosial kompetanse, personalets rolle, relasjonsbygging og samarbeid mellom hjem og barnehage.

4.4.1 Sosial kompetanse

Som nevnt tidligere kom det igjennom intervjuene fram at mangel på sosial kompetanse er klar årsak til at mobbing blant 3-6 åringene oppstår. Det var dog ikke så mange konkrete eksempler om hvordan de aktivt legger til rette for å utvikle barnas sosiale kompetanse. Dette kan ha sammenheng med at lek blir sett på som den viktigste læringsarena for barn (Idsøe & Roland, 2017). I lek får barn øvd på ferdigheter sammen med jevnaldrende som for eksempel

å samarbeide, inngå kompromiss, og uttrykke meninger på en god måte og samtidig la andre få uttrykke egne meninger. Samtidig presiserer Idsøe & Roland (2017) at personalet kan overse mobbesituasjoner dersom de er opptatt av barna hele tiden skal løse problemene sine selv, som videre kan bety at verken barn som blir utsatt for mobbing eller barn som mobber får den hjelpen de trenger.

Sara og Josefine forteller at mobbing ofte kan skje i det skjulte og i frilek, og at det derfor er viktig at personalet er tilstedeværende og hele tiden er «på».

«Man oppdager jo ikke mobbing hvis man ikke ser etter det på en måte. Vi har jo hatt episoder der vi tror at barn leker fint sammen, men når du kommer nærmere så er det ikke sånn det så ut som på avstand.» (Josefine)

Å være tilstedeværende kan bety forskjellig fra voksen til voksen. Noen kan sikkert tenke at man er tilstedeværende så lenge man er der hvor barna er. Men barn som mangler tilstrekkelig sosial kompetanse til å fungere i positive samspill med jevnaldrende og som kanskje ikke klarer å være med i lek med andre, trenger mer enn en voksen som «bare er der». Disse barna har behov for en voksen som er til stede i leken, som kan veilede og støtte på de områdene barnet trenger. Derfor er det som Kari påpeker;

«For å forebygge mobbing er det viktig å jobbe aktivt med voksenrollen og snakke om hvordan en ønsker at de voksne i barnehagen skal være.»

I forhold til barn som har blitt utsatt for mobbing forklarer Sara at de jobber med å støtte barnet i forhold til å bli tydelig og vise at de ikke skal godta at andre er stygg med dem. Barn kan av ulike årsaker ha utfordringer med å uttrykke seg og stå opp for seg selv og kan trenge hjelp og støtte til å praktisere selvhevdelse. Sara forteller at de har innført stop-tegn med hånden som en felles regel for alle i barnehagen, som skal signalisere at barnet vil at den eller de andre skal stoppe med det de gjør. Dette kan på så måte, fungere som et hjelpemiddel til å stå opp for seg selv. Det er likevel viktig å påpeke at det alltid er det voksne som har ansvar for relasjonene i barnehagen (Lund & Helgeland, 2016). Det er de voksne som har ansvar for å ta tak i mobbing. Det vil derfor også være viktig å jobbe mer spesifikt med barnets utfordring i samspill med andre. Dette kan for eksempel gjøres ved å legge til rette for lekegrupper slik at barnet får øvd seg med mindre personer og den voksne kan delta og fungere som en støttespiller.

4.4.2 Personalets rolle

Personalet opptrer som rollemodeller for barna, som rollemodell skal den voksne synliggjøre at hvert barn har verdi i seg selv og at alle har rett til å ha egne meninger (Utdanningsdirektoratet, 2018). Lund (2014) framhever viktigheten med varme og tydelige voksne i møte med barn, samtidig skal han eller hun gripe inn overfor negativ atferd på en respektfull og varm måte for alle involverte parter. Dette vises godt i måten Sara snakker med barn som har utført en negativ atferd;

«En av mine fanesaker det er å prate med hvert barn og forklart at vi er like glade i barna selv om handlingene eller oppførselen ikke er akseptabel. At barnet skjønner at det er ikke de som person, men oppførselen som ikke er grei og derfor går vi inn.»

I møte med barnet opptrer Sara som en varm og tydelig voksen med respekt for barnet samtidig som hun formidler at handlingen ikke er akseptabel. Som Lund (2014) påpeker så er en viktig del av det å være en tydelig voksen å si tydelig «nei» til handlinger som ikke er akseptable, samtidig skal man møte barnet med respekt og varme uavhengig om barnet har utført en uakseptabel handling. Det er viktig å skille mellom barnets følelser og atferd. Barn har rett til å vite at alle følelser er tillatt, men all atferd er ikke tillatt (Drugli & Lekhal, 2017). Å jobbe med følelser vil derfor være viktig i det forebyggende arbeidet mot mobbing. Dette er noe Kari også ser på som viktig, hun poengterer også at det er viktig at barna blir kjent med alle aspekt av følelseslivet, ikke bare glad og sint men også følelser som sjalusi, usikkerhet, tristhet. Ved å lære om de ulike følelsene, hvordan de kjennes ut og hvordan de kan uttrykkes, vil barnet kunne være i stand til å formidle hva det føler og uttrykke negative følelser på en akseptabel måte (Drugli & Lekhal, 2017).

Idsøe & Roland (2017) framhever det å snakke med barn om mobbing som den viktigste rolle i forebygging av mobbing. Kari forteller at personalet i barnehagen hennes snakker med barna om mobbing på en «ekte og ærlig måte» og at de gjerne tar i bruk materiell som musikk, film og bøker som oppfordrer til refleksjon og samtale om hvordan alle kan hjelpe hverandre dersom noen opplever å bli mobbet. Ved å tilrettelegge til refleksjon og samtale med barna framstår Kari som en varm og tydelig voksen med respekt for barna som individer med egne følelser, tanker og meninger (Lund 2014).

4.4.3 Relasjonsbygging

Det er personalets ansvar for at barn skal oppleve vennskap og fellesskap og oppleve tilhørighet til gruppen. Ved å løfte fram positive sider hos hver enkelt kan personalet bygge et omsorgsfellesskap som understreker hvordan avdelingen skal ha det sammen og være mot hverandre (Tholin, 2013). På Josefine sin avdeling har de en ordning som de kaller «ukens hjertebarn» hvor hensikten er å styrke alle barnas positive sider;

«... på slutten av uken har vi en runde der alle skulle si noe fint om det barnet som var ukens hjertebarn, så skrev vi det på et hjerte og gang det opp. Det er en måte å styrke alle barna sine positive sider, at vi sammen som avdeling skulle synliggjøre det som var positivt med hvert enkelt barn.»

Å jobbe med vennskap og relasjoner i lekegrupper er noe Josefine tar opp som viktig i det forebyggende arbeidet mot mobbing. Hun forteller at personalet regelmessig legger til rette for lekegrupper for å inkludere de barna som hun kaller for «svake» i lek. Senere forteller hun at de barna hun definerer som «svake» i lek er barn som av ulike grunner har utfordringer i lek med andre. Ved å legge til rette for lekegrupper kan barnet i en mindre gruppe få øve på de sosiale ferdighetene som barnet trenger for å fungere i positive samspill, samtidig som at den voksne får mulighet til å observere mer uforstyrret hva barnet trenger hjelp til å utvikle og dermed støtte opp den sosiale læringen på en hensiktsmessig måte. Når vi vet at vennskap og det å bli inkludert i lek er viktig for barns trivsel (Lund et al., 2015) er det viktig at personalet støtter og hjelper barn som har utfordringer i lek med andre, slik at de også får inngå i positive leke situasjoner med jevnaldrende og får utvikle vennsksrelasjoner. Barn som mangler tilstrekkelig kompetanse om hvordan man inngår i positive relasjoner med jevnaldrende, kan begynne å eksperimentere med mobbing (Idsøe & Roland, 2017).

4.4.4 Samarbeid mellom hjem og barnehage

Alle intervjupersonene nevner foresatte som viktige ressurser i arbeidet mot å forebygge mobbing ved at de opptre som gode rollemodeller overfor barna. De voksne i barnets hjem opptre på lik linje som rollemodeller for barna, og må derfor også være bevisst på hvordan de snakker om og med barnet og andre personer. Intervjupersonene trekker fram at foreldre kan forebygge mobbeatferd ved å lære barna å snakke fint om andre, ved å vise at de akseptere andre barn i måten de snakker med andre barn i hente- og bringe situasjoner, og ved å

BLUBACH

Kandidatnummer: 429

16.06.2020

inkludere alle i bursdager, enten det er hele avdelingen eller alderstrinnet. En felles forståelse av begreper og mekanismer vil ifølge Idsøe & Roland (2017) ha positiv innvirkning på det forebyggende arbeidet mot mobbing. I samtale med foreldre vil det derfor være viktig å forklare hvordan foreldrene kan støtte hjemme og hvordan personalet jobber forebyggende i barnehagen.

Josefine og Kari forteller at de fra starten er tydelig på at foreldre må ta opp med personalet dersom barna forteller hjemme at de ikke har det greit i barnehagen. De viser på den måten at de er opptatt av at barnet skal ha det bra, og at de er opptatt av å ha en god dialog med foresatte. Det er viktig at personalet og hjemmet har en god relasjon. En god relasjon mellom personalet og foresatte øker tillitten de foresatte har til barnehagen, og vil gjøre det enklere å ta opp eventuelle bekymringer eller problemer (Utdanningsdirektoratet, 2018).

5.0 Konklusjon

Utgangspunktet for dette forskningsprosjektet har vært å få svar på følgende problemstilling:

«Hvordan definerer og arbeider barnehagelærere for å forebygge mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?»

I forskningsprosjektet kommer det fram at intervjupersonene har noen fellesnevner i sine beskrivelser av mobbebegrepet, men hvorvidt mobbing er utført med hensikt er det ulike meninger om. En av intervjupersonene stiller seg kritisk til om vi kan bruke betegnelsen mobbing blant barn i barnehagealder, og argumenterer dette med at barnehagebarn som utfører mobbeatferd ikke vet konsekvensene av det de gjør. Både litteratur og funn fra intervjuene påpeker at det er en forskjell mellom erting og mobbing, men at uskyldig erting kan utvikle seg til mobbing. Det vil derfor være en viktig oppgave for personalet å forebygge utviklingen av alle former for negative handlinger slik at det ikke utvikler seg til et negativt samspillsmønster over tid (Idsøe & Roland, 2017).

Ut fra det som har komt frem fra intervjuene og gjennom teori, er det ingen tvil om at hvordan personalet møter barna og hvordan personalet opptrer som rollemodeller er sentralt i arbeidet med å forebygge mobbing. Det kommer fram i intervjuene, at viktige oppgaver for personalet er å snakke med barn om mobbing og følelser, slik at barna lærer at mobbing ikke er greit og lærer hvordan de kan uttrykke negative følelser på akseptable måter istedenfor å ty til negative handlinger. Oppgaven belyser også at utvikling av sosial kompetanse er viktig, og at lek er en sentral læringsarena for sosial læring. De voksnes tilstedeværelse som observatører og som støttespillere for barn som strever i samspill og i lek med andre barn, antyder å være avgjørende for at disse barna også skal få utvikle positive relasjoner og oppleve tilhørighet. Funn fra forskningsrapporten «Hele barnet – hele løpet» viser at vennskap og det å bli inkludert i lek, er det viktigste for barna, ifølge dem selv. Det vil dermed være viktig å jobbe med sosial kompetanse og relasjonsbygging i barnegruppen. Det kommer fram i litteratur og intervjuene at å legge til rette for lekegrupper er en viktig metode som en øvingsarena for å utvikle sosial kompetanse, og som en arena for å utvikle positive relasjoner med jevnaldrende. Gode relasjoner med foresatte blir også sett på som viktig i forebyggingsarbeidet. Intervjupersonene vektlegger foreldre som ressurser for å forebygge mobbing ved at de opptrer som gode rollemodeller overfor barna. Her blir det lagt mest vekt på hvordan foreldre snakker om andre på, og hvorvidt de viser at de aksepterer alle barna i barnegruppen. En god

BLUBACH

Kandidatnummer: 429

16.06.2020

relasjon vil dessuten gjøre det lettere for både personalet og de foresatte å ta opp eventuelle bekymringer eller problemer (Utdanningsdirektoratet, 2018).

Som en oppsummering kan jeg hevde at det er viktigere å ta tak i alle former for negativ atferd slik at det ikke utvikler seg til noe vedvarende, kontra å fokusere så mye på hva som defineres som mobbing. Opplevelse av mobbing er subjektiv, og enkelthendelser kan så vel som gjentatte episoder være utslagsgivende dersom de ses i sammenheng med andre opplevelser i barnehagehverdagen (Lund et al., 2015). Personalets rolle, utvikling av sosial kompetanse, relasjonsbygging og en god relasjon og tett samarbeid med hjemmet, kommer fram i intervjuene som viktige områder i arbeidet med å forebygge mobbing.

Litteraturliste

Barnehageloven (2005). Barnehagens formål og innhold (LOV-1995-05-05.19). Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_1

BLUBACH
Kandidatnummer: 429
16.06.2020

Bergsland, M, D. & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (s. 51-86). Cappelen Damm Akademisk

Birkeland, S. (2015). *Mobbing i barnehagen: Hvordan barnehagepersonalet oppfatter begrepet mobbing og hvordan mobbing i barnehagen kan forebygges* (Masteroppgave, Norges Arktiske Universitet). Hentet fra:
<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/9885/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg.). Oslo: Gyldendal.

Drugli, M, B. & Lekhal, R. (2017). *Livsmestring og psykisk helse*. Cappelen Damm Akademisk.

Høiby, H. & Trolle, A. (2012). *Stopp ertingen arbeid med inkluderende miljøer i barnehagen* (utgave). Kommuneforlaget.

Idsøe, E, C., Roland, P. (2017). *Mobbeatferd i barnehagen Temaforståelse – forebygging – tiltak*. Cappelen Damm Akademisk

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra
<https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Kvale, S., Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg.). Oslo: Gyldendal

Lund, I., Helgeland, A. (2016). *Mobbing i barnehagen Anerkjennelse som forebygging*. Pedlex as.

Lund, I. (2014). Tydelige og varme voksne i møte med mobbing i barnehagen. I M-B. Helgesen (Red.), *Mobbing i barnehagen et sosialt fenomen* (s. 114-127). Oslo: Universitetsforlaget

BLUBACH
Kandidatnummer: 429
16.06.2020

Lund, I., Godtfredsen, M., Helgeland, A., Nome, D. Ø., Kovac, B. V., & Cameron, D. L. (2015). Prosjektrapport: Hele barnet, hele løpet; mobbing i barnehagen. Prosjektet er støttet av: Foreldreutvalgene for barnehager (FUB), grunnopplæringen(FUG) og Sørlandet Sykehus, avdeling for barn og unges psykiske helse (A-Bup), Universitetet i Agder og Kristiansand kommune.

NESH (2016). Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi. Hentet fra https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/60125_fek_retningslinjer_nesh_digital.pdf

Regjeringen (2016). Partnerskap mot mobbing. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/95ef678cc8c7454fb45e3f57826dd461/partnerskapmotmobbing.pdf>

Tholin, K, R. (2013). *Omsorg i barnehagen*. Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet. (2018, 8. mars). Barns trivsel – voksnes ansvar. Hentet fra <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/stottemateriell-til-rammeplanen/trivselsveileder/>

Vedlegg 1 – Godkjenning fra NSD

16.4.2020

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Hvordan kan barnehagelærere forebygge og avdekke mobbing blant 3-6 åringer i barnehagen?

Referansenummer

681033

Registrert

14.02.2020 av [REDACTED]

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Birgitte Ivarhus Sollesnes, Birgitte.Ivarhus.Sollesnes@hvl.no, tlf: 55587719

Type prosjekt

Studentprosjekt, bachelorstudium

Kontaktinformasjon, student

[REDACTED]

Prosjektperiode

01.01.2020 - 30.06.2020

Status

24.02.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

24.02.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 24.02.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Vedlegg 2 - Informasjonsskriv

Vil du delta i forskningsprosjektet: Mobbing i barnehagen blant 3-6 åringer?

I dette skrivet vil jeg gi informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg. Min veileder i prosjektet er Birgitte Ivarhus Sollesnes, høgskolelektor ved Høgskolen på Vestlandet.

Målet med prosjektet er å sette søkelys på en tematikk som har behov for mer oppmerksomhet enn den har i dag, og få fram ulike strategier for hvordan personalet i barnehagen kan forebygge og avdekke mobbing blant barn. Problemstillingen er knyttet til arbeid med barn som går på «stor-barns avdeling» og lyder foreløpig som følger: «Hvordan definerer og arbeidet barnehagelærere forebyggende mot mobbing blant 3-6åringer i barnehagen? Problemstillingen kan endres noe underveis.

De empiriske undersøkelsene dreier seg om ett dybdeintervju med tre barnehagelærere som jobber i ulike barnehager. Jeg ønsker å ta opp vår samtale på en digital lydopptaker fordi dette vil være en god støtte under analysearbeidet, det vil også sørge for at intervjuet i størst mulig grad blir gjengitt korrekt. Alle opplysninger om deg vil oppbevares konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Personopplysninger fra lydopptak blir oppbevart adskilt fra øvrige data og vil bli slettet når prosjektet er avsluttet innen juli 2020. Opplysningene vil bli anonymisert i det skriftlige materialet. Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Jeg vil til slutt informere om dine rettigheter:

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- Innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg
- Å få rettet personopplysninger om deg
- Å få sletter personopplysninger om deg
- Få utlevert kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet)
- Sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandling av dine personopplysninger.

BLUBACH

Kandidatnummer: 429

16.06.2020

På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvis du har spørsmål ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

BLUBACH
Kandidatnummer: 429
16.06.2020

Vedlegg 3 – Samtykkeskjema

Samtykkeskjema

Jeg gir herved mitt samtykke til at den informasjonen jeg gir kan brukes i studentens bacheloroppgave. Studenten har taushetsplikt, og alle opplysninger vil dermed bli behandlet konfidensielt og anonymisert i oppgaven, slik at ingen personer eller steder skal kunne gjenkjennes. Jeg er kjent med at studenten ønsker å bruke lydopptaker under intervjuet, og gir min tillatelse til dette. Studenten benytter seg av lydopptak for at intervjuet i størst mulig grad vil bli gjengitt korrekt, og vil i tillegg også kunne måtte notere litt av informasjonen som kommer frem. Samtalen vil vare ca. 30-45 minutter. Jeg er klar over at jeg når som helst under intervjuet, og uten begrunnelse, kan trekke meg fra intervjuet.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet innen juli 2020.

Sted og dato:.....

Informant:.....

Student:.....

Vedlegg 4 – Intervjuguide

Intervjuguide

Introduksjon

Fortelle kort om meg selv.

Gå igjennom samtykkeskjema.

Informere om taushetsplikt og personvern. Historier som omhandler barn og eller andre voksne skal ikke fortelles på en slik måte at personene kan identifiseres direkte eller indirekte.

Innledende spørsmål

Hvor lenge har du arbeidet som barnehagelærer og/eller pedagogisk leder?

Kan du fortelle litt om barnegruppen og avdelingen du jobber på? (antall barn, aldersgruppe, personalet).

1. Hva legger du i begrepet mobbing?

- Hva er dine tanker om mobbing i barnehagen?

2. Har du observert mobbesituasjoner blant 3-6 åringer i barnehagen?

- Hvis ja: hvilke former for mobbeatferd har du observert / hvordan mobber barn i 3-6 års alderen? (direkte mobbing, indirekte mobbing?)
- Hva tror du kan være årsaken til at mobbing blant 3-6 åringer oppstår?
- Hvis nei: hvilke situasjoner tenker du kan defineres som mobbing? Hva mener du er forskjellen på erting og mobbing?

3. Hvordan jobber dere med å forebygge mobbing blant barn i 3-6 års alderen?

- Kan du fortelle noe om barnehagens mobbeforebyggende arbeid?
- Hva mener du er viktige områder å arbeide med i barnegruppen når det kommer til forebygging av mobbing?
- Hva tenker du om personalets betydning i forhold til forebygging av mobbing?

4. Hvordan jobber dere for å avdekke mobbing blant 3-6 åringer?

- Hva med skjult mobbing?

5. Foreldresamarbeid

- Føler du foreldre i barnehagen har et ansvar for å bidra til å forebygge mobbing?
- På hvilken måte kan foreldre være en viktig ressurs i forebyggingsarbeidet

Avslutningsspørsmål

- Er det noe du avslutningsvis vil legge til, noe du føler vi ikke har fått snakke om som har med mobbing blant 3-6 åringer?
- Hvordan synes du det har vært å være med på dette intervjuet?